

Vanredno stanje vs vanredna situacija

Kako je u našem pozitivnom pravu stvorena konfuzija u značenju i razlikama između vanrednog stanja i vanredne situacije, neophodno je da razjasnimo koji su osnovni uslovi za njihovo uvođenje.

Vanredno stanje je regulisano u Ustavu Republike Srbije¹ i predstavlja stanje javne opasnosti u kojem je ugrožen opstanak države ili građana (poput neposredne ratne opasnosti ili rata), a posledica je vojnih ili nevojnih izazova, rizika i pretnji bezbednosti. Proglašava ga Narodna skupština. Odluka o proglašenju vanrednog stanja važi najduže 90 dana, ali je Narodna skupština može produžiti za još 90 dana. Kad Narodna skupština nije u mogućnosti da se sastane, odluku o proglašenju vanrednog stanja donose zajedno predsednik Republike, predsednik Narodne skupštine i predsednik Vlade, pod istim uslovima kao i Narodna skupština. U tom slučaju, mere kojima se odstupa od ljudskih i manjinskih prava može propisati Vlada, uredbom, uz supotpis predsednika Republike.

Mere odstupanja od ljudskih i manjinskih prava koje propišu Narodna skupština ili Vlada važe najduže 90 dana, a po isteku ovog roka mogu se obnoviti pod istim uslovima. Ipak, odstupanja mogu biti samo u obimu u kojem je to neophodno. Mere odstupanja ne smeju da dovedu do razlikovanja na osnovu rase, pola, jezika, veroispovesti, nacionalne pripadnosti ili društvenog porekla. Mere odstupanja od ljudskih i manjinskih prava prestaju da važe prestankom vanrednog ili ratnog stanja.

Vanredna situacija je stanje koje nastaje proglašenjem od nadležnog organa kada su rizici i pretnje ili nastale posledice po stanovništvo, životnu sredinu i materijalna i kulturna dobra takvog obima i intenziteta da njihov nastanak ili posledice nije moguće sprečiti ili otkloniti redovnim delovanjem nadležnih organa i službi (poput pandemije, epidemije, većih poplava ili zemljotresa), Zbog toga je za njihovo ublažavanje i otklanjanje neophodno upotrebiti posebne mere, snage i sredstva uz pojačan režim rada državnih organa, javnih agencija, jedinica civilne zaštite, humanitarnih organizacija i drugih subjekata.

Vanredna situacija je definsiana u Zakonu o smanjenju rizika od katastrofa i upravljanju vanrednim situacijama.² Vanredna situacija se proglašava odmah po saznanju za neposrednu opasnost od njenog nastupanja (požari, poplave) i nju proglašava i ukida za teritoriju Republike Srbije – Vlada, na predlog Republičkog štaba za vanredne situacije. Ona može biti proglašena i nakon njenog nastupanja (ekstremne temperature vazduha), ako se neposredna opasnost od nastupanja vanredne situacije nije mogla predvideti ili ako zbog drugih okolnosti nije mogla biti proglašena odmah posle saznanja za neposrednu opasnost

---

¹ Službeni glasnik RS, broj 98/2006

² Službeni glasnik RS, broj 87/2018

od njenog nastupanja. Vanredna situacija se ukida prestankom opasnosti, odnosno prestankom potrebe za sprovođenjem mera zaštite i spasavanja od katastrofa.